

Klop s šolskimi pripomočki na stalni razstavi v mežnariji.
Foto: Izidor Jesenk, Sveti Anton na Pohorju, 20. 6. 2009.

Antonski otroci na šolskem izletu z učitelji.
Foto: avtor neznan, Mala Kopa, 1930 (zasebni arhiv Branka Kanopa).

STALNI RAZSTAVI V KRAJEVNI SKUPNOSTI SVETI ANTON NA POHORJU

Leta 2009 je Krajevna skupnost Sv. Anton na Pohorju (Občina Radlje ob Dravi) odprla stalno razstavo »Šolska, cerkvena in civilno-upravna podoba sv. Antona skozi čas«. Razstava o zgodovini kraja je postavljena v mežnariji, ki je tesno povezana s preteklostjo vasi. V njej so imeli pouk prvič leta 1935, čeprav začetki poučevanja segajo že v prvo polovico 19. stoletja. Leta 1886 je v kraj prišel poučevati učitelj Ivan Štibler, ki je v šoli na Antonu poučeval 37 let. Bil je tudi zbiratelj ljudskega blaga, in za potrebe Štrekcljevih narodnih pesmi je za objavo poslal tudi veselo pesem z Antona. Večino obdobja pred 2. svetovno vojno sta v kraju šolsko mladino poučevala in vzgajala učiteljica Hilda Ferencak in učitelj Karli Žolger. Ker je bilo med obema vojnama šoloobveznih otrok veliko, je postala stara enorazredna šola pretesna, zato so nižje razrede začeli v šolskem letu 1935/1936 poučevati v mežnariji. Po 2. svetovni vojni je do leta 1958 pouk v celoti potekal v mežnariji; leta 1944 so namreč partizani požgali staro šolo.

Na razstavi je ambientalno postavljena rekonstrukcija učilnice iz prve polovice 20. stoletja, na ogled pa so tudi stari učbeniki in drugi učni pripomočki (tabla, lesena šolska aktovka, nalivniki, peresniki idr.). Leseno aktovko je po 2. svetovni vojni v šolo nosil pastir iz bližnje Lorencijeve kmetije. Šolske klopi so iz leta 1936 in so bile v rabi do leta 1958, ko so zgradili novo šolo. Na eno izmed ohranjenih klopi je učenec vrezal ime Tito. Samostojna župnija Sv. Anton je bila ustanovljena leta 1759, ki jo je s posebnim dekretom potrdila cesarica Marija Terezija. Župniki so tako stalno bivali v župniji, mežnarija pa je postala mežnarjev dom. Na panojih je tudi zgoščen pregled duhovnikov, ki so zaznamovali življenje v kraju. Med njimi sta domačin Jurij Verdinek (1770–1836), nabožni pisatelj, in Matko Krevh (1890–1938), pisatelj, pesnik in pisec preprostih igrice za otroke. Kot narodno zaveden Slovenec je že leta 1938 opozarjal na nevarnost nacizma. V vitrinah hranijo stare dokumente župnijskega urada, mašne knjige, najstarejša je z začetka 18. stoletja. Tudi sedež antonske občine v Avstro-Ogrski je bil najprej v mežnariji.

Znano je, da je bil Franc Mravljak antonski župan skoraj 40 let, do smrti leta 1923. Bil je zaveden Slovenec in je služboval v času, ko so občine v Dravski dolini vodili Nemcem naklonjeni župani; le vuzeniška, vuhreška in antonska občina so ostale pod vodstvom slovenskih županov. V mežnariji pa lahko med drugim vidimo tudi delavsko knjižico, ki jo je izdala leta 1933 ukinjena občina Sv. Anton. Krajevni ljudski odbor Sv. Anton na Pohorju pa je v prvih povojnih letih izdal knjižico z boni ali *pikami* za obleko. Predstavljene so tudi vse razglednice, izdane o kraju, najstarejša je iz leta 1907. Antonski župnik Franc Slavič jo je pisal za god svojemu stanovskemu kolegu iz Slovenskih goric. V letu 2012 so v mežnariji odprli še eno spominsko sobo, posvečeno priljubljenemu in dolgoletnemu župniku Štefanu Žemliču. V štiblu, kjer so mu v spomin uredili sobo, je župnik prva leta, ko je k Antonu iz Vuhreda hodil še peš, tudi večkrat prespal. Na panojih je predstavljeno njegovo življenje od otroštva v Lipovcih (v Prekmurju) in vseh njegovih 60 let, ko je deloval v župniji. Prvotna oprema sobe, predmeti, povezani z njegovim življenjem, ter pisno in slikovno gradivo sestavljajo zaokroženo celoto prostora in časa, v katerem je pokojni župnik živel in deloval. Med razstavljenimi predmeti je tudi bogata krona iz papirnatega cvetja, ki jo je dobil kot novomašnik.

Stara mežnarija je primer dobre prakse, kako praznemu objektu dati novo vsebino. O tem govorijo obiskovalci, ki skupinsko ali posamič obiskujejo razstavi – v povezavi z bližnjo turistično kmetijo Malej.

Viri

KANOP, Branko: Stalna razstava »Šolska, cerkvena in civilno-upravna podoba sv. Antona skozi čas«. *Novičkar. Informativno glasilo občine Radlje ob Dravi*, november 2009, 4.

KANOP, Branko: Sv. Anton na Pohorju. *Družina*, 11. november 2012, 15.

ŠTREKELJ, Karel: *Slovenske narodne pesmi. Zv. 3. Pesmi za posebne prilike. Pesmi pobožne*. Ljubljana: Slovenska Matica, 1904–1907 (faksimile izdala Cankarjeva založba, 1980), 458.

* Jelka Pšajd, univ. dipl. soc. kult. in etnol. in kult. antrop., višja kustosinja, Pomurski muzej Murska Sobota. 9000 Murska Sobota, Trubarjev drevored 4, jelka.psjajd@pomurski-muzej.si.